

Wizyta prezydenta Iranu w Moskwie: geopolityka bez gospodarki

Witold Rodkiewicz

W dniach 27–28 marca prezydent Iranu Hasan Rouhani odbył dwudniową oficjalną wizytę w Moskwie. Według zapowiedzi miała ona koncentrować się na pogłębieniu współpracy gospodarczej, m.in. zapowiadano podpisanie umów o wartości 10 mld USD. Tymczasem zawarto jeden kontrakt, będący uszczegółowieniem podpisanej w 2016 roku umowy o udziale rosyjskich kolei RZD w modernizacji irańskiej kolei. Podpisano także kilka porozumień międzyrządowych: o zniesieniu wiz dla zorganizowanych grup turystycznych i o przekazywaniu skazanych na karę pozbawienia wolności. Rozmowy zdominowały kwestie geopolityczne: współpraca obu państw w Syrii i Afganistanie oraz realizacja międzynarodowego porozumienia dotyczącego irańskiego programu nuklearnego.

Komentarz

- Wizyta potwierdza, że zbliżenie rosyjsko-irańskie ma charakter przede wszystkim geopolityczny i opiera się na współpracy w kwestiach regionalnych (Syria, Afganistan, Kaukaz Południowy) i „czynnej nieakceptacji” amerykańskiej hegemonii/przywództwa w systemie międzynarodowym i w regionie. Stosunki rosyjsko-irańskie z jednej strony wykraczają poza czysto taktyczną współpracę, gdyż tak Moskwa, jak i Teheran dostrzegają zbieżność interesów w kwestiach, które mają dla nich fundamentalne znaczenie. Z drugiej jednak strony – wbrew użytym przez stronę rosyjską terminom takim jak sojusz czy strategiczne partnerstwo – relacje te nie mają charakteru trwałego sojuszu.
- Treść wypowiedzi i podpisanej deklaracji wydaje się wskazywać, że strony ustaliły wspólną linię postępowania dotyczącą obrony porozumienia nuklearnego przed krytyką USA oraz wspólną politykę wobec Afganistanu, przeciwstawiającą się linii Waszyngtonu i potwierdzającą doniesienia o rosyjskim wsparciu dla Talibanu (m.in. dostawach broni). W sprawie Syrii, przy wspólnym celu utrzymania u władzy prezydenta Baszara al-Asada i ograniczania wpływów amerykańskich, widoczne było inne rozłożenie akcentów: Moskwa wydaje się kłaść większy nacisk na formalne rozwiązanie polityczne, podczas gdy Iran wydaje się dążyć do zapewnienia pełnego zwycięstwa militarnego sił rządowych.
- Mimo ewidentnych wysiłków Moskwa i Teheran nie są w stanie przezwyciężyć trudności hamujących współpracę gospodarczą. Trudności te mają charakter strukturalny i

wynikają z podobnego profilu obu gospodarek, opierających się na eksporcie surowców energetycznych. Rosja nie jest w stanie oferować Teheranowi ani kapitału, ani technologii (poza wojskowymi i nuklearnymi), ani atrakcyjnych dóbr konsumpcyjnych.